

Divisionernas årsrapporter 2021

Dnr 00164-2022

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar godkänna divisionernas årsrapporter 2021.

Sammanfattning

Division Nära, Division Länssjukvård 1, Division Länssjukvård 2, Division Funktion, Division Psykiatri och Division Regionstöd har sammanställt sina årsrapporter för 2021. I ärendet återfinns sammanfattningen från respektive årsrapport.

Ärendet

Division Nära

Division Nära har under 2021 fastställt en ny organisationsstruktur bestående av sex verksamhetsområden, VO Folktandvård och fem geografiska verksamhetsområden i primärvård. En övergripande planering och prioritering av arbetsuppgifter som bygger på den nya organisationen är framtagen och förankrades på divisionens chefsdag i november.

År 2021 har fortsatt att präglas av pandemin. Medarbetare i primärvården har arbetat med PCR-tester, smittspårning och med vaccinationer, samt delvis varit omplacerade till somatisk specialistsjukvård på grund av Covid 19. Arbete som rör pandemin har gjort att den ordinarie produktionen är lägre än normalt. Andelen uppskjuten vård som beräknas kunna tas om hand genom att ta in inhyrd personal och öka mottagningsverksamheten beräknas vid halvårsskiftet till sju procent för att i december ha sjunkit till tre procent av primärvårdens totala produktion 2021. Pandemin till trots så har primärvården samma, relativt höga nivå på andel medicinska bedömningar inom tre dagar, den s.k. trean i vårdgarantin. Även besvarade telefonsamtal är på ungefär samma nivå som innan pandemin.

Digitalen är breddinförd i primärvården under 2021 och de digitala besöken fortsätter att öka både som antal och som andel av totala vårdkontakter. Införandet av Digitalen har varit ett tids- och resurskrävande utvecklingsarbete i primärvården som gjort att andra strategiska åtgärder har fått stå tillbaka och pausats under året.

Det ekonomiska resultatet, 19 mnkr, är bättre än prognostiserat vilket i stor utsträckning beror på ersättningen som tillfaller hälsocentralerna och egenprovtagningen för PCR-testning. Därutöver har divisionen erhållit nationella medel för bland annat återställande av vård samt god och nära vård. Vissa åtgärder med syfte att nå kostnadssänkning har utförts under andra halvåret, men där effekterna förväntas uppkomma under 2022. I slutet av året tillfördes även ekonomisk prestationsersättning för tillgängligheten. Folktandvår-

den har ett underskott på 24 mnkr med anledning av avsaknaden av tandläkare i kombination med en väl optimistisk intäktsbudget.

Den samlade bedömningen är att divisionens måluppfyllelse i perspektiven medborgare, verksamhet, medarbetare och ekonomi har delvis uppnåtts. Måluppfyllelse i perspektivet samhälle är uppnått.

Antalet årsarbetare har ökat med närmare 8 procent eller 86 heltider i primärvården när den totala arbetstiden inklusive inhyrd personal räknas ihop under år 2021. Den ökande arbetstiden beror främst på de visstidsanställda medarbetare som rekryterats till vaccinationsmottagningarna och till smittspårningen, men består också av mer tillsvidareanställda sjuksköterskor och undersköterskor. Minskningen av tillsvidareanställd personal har skett inom Folkvandvården som har 37 färre tillsvidareanställda medarbetare under året. Pensionsavgångar förklarar en del av minskningen, men främsta orsaken är konkurrensen från privata vårdgivare. Sjukfrånvaron i divisionen är lägre än förra året, men fortsatt högre än normalt, utan pandemi.

Division Länssjukvård 1

Division Länssjukvård 1 är en ny division sedan 1 maj 2021. Divisionen består till större delar av den somatiska vården från dåvarande division När-sjukvård samt ett verksamhetsområde, Barnsjukvård, från dåvarande Division Länssjukvård. Omställning till ny organisationsstruktur påbörjades under hösten och beräknas pågå en bit på 2022. Effekter till följd av omorganisationen väntas främst uppnås under kommande år.

Den pågående pandemin har inneburit en stor påverkan på hälso- och sjukvården och därmed även för divisionens planeringsförutsättningar. Divisionens verksamheter har burit ett stort ansvar för covid-vården. Planerad produktion i öppenvården ökar och är nu åter i nivå med 2019. Dessvärre är tillgängligheten till första bedömning, behandling, utredning och behandling fortsatt låg. Utvecklingsarbeten har delvis fått stå tillbaka vilket resulterat i sämre måluppfyllelse för de regiongemensamma styrmåtten.

Verksamheterna har haft en ökad belastning och hög övertid i och med omfördelning av personal pga. covid-vård och hög sjukfrånvaro. Divisionen har minskat antalet chefer vilket också påverkat den dagliga styrningen och gett stora utmaningar i att hantera bemanningen. Antalet anställda har minskat både avseende tillsvidareanställda och vikarier. Den arbetade tiden inklusive inhyrda omräknat till årsarbetare har minskat men extratiden har ökat. Återgång till ordinarie verksamhet och återuppbyggnad av kärnuppdrag, verksamhetsutveckling och arbetsmiljöarbete kunde delvis påbörjas under hösten.

Divisionen redovisar en budgetavvikelse på -31 mnkr för året. De främsta anledningarna till den negativa avvikelsen är höga kostnader främst för egen och inhyrd personal samt sjukvårdsmaterial och har sin främsta bäring i pandemin men även bemanningssituationen. Covid nettokostnader uppgår till 67 mnkr. Divisionen erhåller nationella medel motsvarande 35 mnkr men ingen

ersättning för covid merkostnader. Totalt sett har divisionen ökat kostnaderna med 3 procent för året.

Den samlade bedömningen är att divisionens måluppfyllelse i perspektiven medborgare, verksamhet och medarbetare har delvis uppnåtts. Måluppfyllelse i perspektivet ekonomi har ej uppnåtts.

En av de största utmaningarna är att fortsatt hantera och prioritera den uppskjutna vården samt öka produktionen. Ett exempel på ett påbörjat arbetet är att minska kön till osteoporosmottagningen. Förbättringsarbete med fokus på patientflöden på akutmottagningen vid Sunderby sjukhus är ett annat exempel på ett gemensamt arbete där verksamheter från hela sjukhuset har ingått. Fortsatt arbete med digitalisering fortsätter tillsammans med hälsocentraler i glesbygden. Inom VO Barnsjukvård fortsätter arbetet med produktions- och kapacitetsplanering för ADHD-utredningar.

Division Länssjukvård 2

Året har varit präglad av omställningsarbete i flera avseenden. Region Norrbotten genomgick i maj 2021 en större omorganisation som lade grunden för nya Division Länssjukvård 2. Vidare har covidpandemin haft fortsatt stor inverkan på hälso- och sjukvårdens verksamheter, och det påbörjade omställningsarbetet för att hantera den uppskjutna vården har varit högprioriterat.

Det osäkra läget kring smittspridningen har påverkat den planerade vårdproduktionen, något som återspeglas i en minimal minskning (-0,1 procent) av divisionens totala antal vårdtillfällen. Förmågan att snabbt ställa om och övergå till mer digitala vårdformer har varit avgörande och gett positiva effekter i form av ökat antal besök. Trots detta ligger divisionen ändå långt ifrån vårdgarantins målsättning om att första besök, operation eller annan åtgärd ska ske inom 90 dagar. Personalbrist och inställda operationer är några av de faktorer som ligger bakom detta.

Den minskande vårdproduktionen har även präglad divisionens övergripande ekonomi, där resultatet per december månad visar ett överskott om 42 mnkr.

Bemanningsituationen har varit utmanande för både medarbetare och chefer under året. Hög sjukfrånvaro, omfördelning av personal samt viss personalomsättning har lett till ett högre behov av inhyrd personal för att åstadkomma en mer hållbar arbetsmiljö och patientsäker vård. Den uppskjutna vården kan befaras ha lett till ett försämrat hälsoläge hos den del av befolkningen som lider av kronisk sjukdom, och som under pandemin inte kunnat få, eller på eget initiativ skjutit upp, sina besök och kontroller; något som gör det än mer angeläget att verksamheterna strävar efter att komma i produktionsbalans.

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen i perspektiven: Medborgare, Medarbetare, Verksamhet och Ekonomi är att divisionen dessvärre inte når målen i de tre förstnämnda perspektiven. Däremot uppnås målen delvis i

Ekonomiperspektivet.

Division Funktion

Divisionens verksamheter är fortsatt präglade av pandemins effekter. Omställningen till de stora behoven av intensivvård för covid patienter har inneburit att de totala operationsvolymerna är betydligt lägre än ett normalt produktionsår. Det var först efter semesterperioden som operationsenheterna kunde återgå i full drift.

Under det gångna året har laboratoriemedicin investerat i nya PCR- instrument vilket innebar att man haft möjlighet att utföra 87 procent av covid-analyserna i egen regi. Under 2020 utfördes 45 procent av covid-analyserna i egen regi. Detta har utöver de kortare svarstiderna haft en positiv påverkan på det ekonomiska resultatet eftersom kostnaderna för externa lab minskat markant. Produktionen på patologilabbet (Unilabs) har haft en kraftig ökning av antal analyser vilket är ett resultat av det nya vårdprogrammet för cervix cancer-screening. Inom blodtappningsverksamheten har antalet köpta enheter från andra regioner minskat med 60 procent 2021 jämfört med 2019 vilket är ett bra steg på vägen mot målet att bli helt

Inom Bild och funktionsmedicin fortsätter efterfrågan på radiologi att öka vilket är en stor utmaning för verksamheten. Verksamheten har haft svårigheter att bemanna dels pga sjukfrånvaro men även svårigheter att rekrytera vilket har föranlett att produktionen inte motsvarat behov och efterfrågan. Trots detta har antalet undersökningar inom röntgenenheterna DT, MR och NUK ökat jämfört med 2019.

De ansträngningar och anpassningar som krävts för att hålla ordinarie verksamheter igång utöver specifik covidvård har varit krävande för divisionens medarbetare och chefer. Detta i kombination med sjukfrånvaro och viss personalomsättning har resulterat i behov av övertid och inhyrd personal. Den 16 april aktiverades dessutom krislägesavtalet för omvårdnadspersonalen på Covid-IVA som innebar en veckoarbetstid på 48h. Krislägesavtalet inaktiverades 31 juli.

Divisionens ekonomi är kraftigt påverkad av både pandemin och av stora utmaningar med kompetensförsörjning, med verksamheter som både uppvisar stora över- och underskott. Årets utfall är 64 mnkr bättre än budget vilket främst förklaras av de stora överskotten för PCR-analyser samt tillskott av nationella medel.

Den samlade bedömningen är att divisionens måluppfyllelse i perspektiven verksamhet och ekonomi har uppnåtts. Måluppfyllelse i perspektiven medborgare och medarbetare har delvis uppnåtts.

Division Psykiatri

Division Psykiatri har fram till juni 2021 varit ett verksamhetsområde inom närsjukvården men är, i och med omställningen, nu en egen division. Pandemin har påverkat verksamheten i hög grad.

Division Psykiatri vårdar själva de patienter som har varit infekterade av covid samtidigt som de har en psykiatrisk diagnos och har även lånat ut personal till övrig covid-verksamhet. Det syns en ökning av tvångsvårdspatienter (enligt LPT1) under året, vilket är också är resurskrävande. Under året har divisionen också nästan fördubblat antalet digitala besök jämfört med 2020 samt startat upp fler MAE2-team samt den prehospitala akutsjukvården.

Årets utfall är -8 mnkr vilket är 8 mnkr sämre än budget. Divisionens strukturella resultat är -24 mnkr då engångsposter som nationella medel och ersättning för PCR-tester exkluderats. Underskottet mot budget förklaras framförallt av höga kostnader för inhyrd personal till följd av brist på egen personal.

Behovet av covidvård har påverkat verksamheterna med ökad arbetsbelastning och förändrade arbetsätt för att klara tillgänglighet och patientsäkerheten. Divisionen har haft en hög personalbrist under året, främst på läkare och sjuksköterskor, och är fortsatt beroende av inhyrd personal. Personalbristen har även lett till en ökad övertid. Sjukfrånvaron är fortfarande hög och har medfört ytterligare svårigheter att klara av bemanningen.

Då många åtgärder och planer har fokus på att öka tillgänglighet och produktion på divisionen så är den förväntade utvecklingen för året att köerna till både nybesök och till åtgärd ska minska. Fortsatt arbete med att se över processer och flöden för att optimera patientens väg genom vården, det är dock en utmaning att implementera nya arbetsätt och omhänderta det behov som finns i samhället. Kurvan för inhyrd personal har börjat vända, särskilt på läkarsidan och arbetet med fler digitala möten i vården fortsätter. Risker under året är om den psykiska ohälsan får en negativ utveckling på grund av pandemin samt om det fortsatt kommer att vara svårt att rekrytera.

Den samlade bedömningen är att divisionens måluppfyllelse i perspektiven medborgare, verksamhet och medarbetare har uppnåtts. Måluppfyllelse i perspektiven ekonomi har inte uppnåtts.

¹ Lagen och Psykiatrisk tvångsvård

² Mobil akutenhet

Division Regionstöd

Arbete med omställning till effektivare arbetssätt har fortsatt varit fokus inom divisionen. Divisionen har under året genomgått omorganisation där två divisioner har slagits ihop till en med strukturella förändringar även på verksamhetsområdes-, enhets- och befattningsnivå. Arbete har pågått inom hela divisionen med att ställa om till ny organisation där flertalet medarbetare fått nya roller och kollegor. Alla verksamheter har arbetat med prioriteringsplaner, omfördelning av arbetsuppgifter samt vidareutveckling av nya arbetsmetoder och arbetssätt.

Divisionen har hållit sina ekonomiska ramar för året och utfallet innebär både budgetöverskott på 24 mnkr och minskning av nettokostnader.

Produktion och tillgänglighet uppnår inte uppsatta mål, främst hänförligt till effekter av pandemin som haft inverkan på bland annat restaurangförsäljning, beläggning patienthotell samt ökat behov korttidsvikarier. Utfallet innebär sammantaget en förbättring jämfört med föregående år och genomförda och pågående arbeten med omställning till effektivare arbetssätt väntas leda till fortsatt ökning under kommande år.

Genomförda effektiviseringsåtgärder har lett till en minskning med 55 årsmedarbetare under året, motsvarande en minskning av arbetad tid med 8,5 procent. Sjukfrånvaron, framförallt korttidssjukfrånvaron har minskat i divisionen jämfört med föregående år.

Övriga verksamhetsmål har delvis uppnåtts och innebär sammantaget en förbättring jämfört med föregående år.

Aktuella utmaningar utgörs främst av bemanning inom IT/MT samt underhållsbehov fastigheter, vilket kommer att vara fokusområden för utveckling inom divisionen framöver, tillsammans med fortsatt arbete för omställning till effektivare arbetssätt.

Beslutsförslagets påverkan avseende jämställdhet

Beslutet bedöms inte ha någon påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män, flickor och pojkar.

Bilagor:

Årsrapport division Nära

Årsrapport division Nära, bilaga produktion och måluppfyllelse

Årsrapport division Länssjukvård 1

Årsrapport division Länssjukvård 1, bilaga produktion och måluppfyllelse

Årsrapport division Länssjukvård 2

Årsrapport division Länssjukvård 2, bilaga produktion och måluppfyllelse

Årsrapport division Funktion

Årsrapport division Funktion, bilaga produktion och måluppfyllelse

Årsrapport division Psykiatri

Årsrapport division Psykiatri, bilaga produktion och måluppfyllelse

Årsrapport division Regionstöd

Årsrapport division Regionstöd, bilaga produktion och måluppfyllelse

Protokollsutdrag skickas till:

Ekonomidirektör, Ekonomi- och uppföljningsavdelningen

Divisionscheferna